

Tietoisempia alavalintoja –podcast ja tehtäväsarja

Lukioon vai ammattikouluun, molempiin? Töihin vai korkeakoulutukseen? Peruskoulun päättyessä mieleemme täyttää pohdinta siitä, mitä haluaisin tehdä seuraavaksi. Usein opiskeluun ja ammatteihin liittyvät mielikuvat ja uskomukset sekä muiden odotukset ohjaavat valintaamme enemmän kuin huomaamme. Tämän tehtäviä sisältävän podcast-sarjan tarkoituksena on pysähtyä miettimään omaa alavalintaa eri näkökulmista sekä antaa sinulle välineitä tietoisemmän valinnan tekemiseen tai jo tehtyjen valintojen tarkasteluun. Sarja sisältää viisi (5) jaksoa, joiden aiheina ovat muuttuva työelämä, normit, mielikuvat ja stereotypiat, kiinnostus ja kokemukset sekä epätasa-arvoinen kohtelu. Voit kuunnella ne sarjana tai yksittäisinä jaksoina. Podcast-sarja on toteutettu LAB-ammattikorkeakoulun ja Outward Bound Finland ry:n Roolipeli-hankkeessa, jota rahoittaa Euroopan sosiaalirahasto. Podcast-sarjan on käsikirjoittanut Maisa Anttila (LAB-ammattikorkeakoulu), Taija Nöjd (LAB-ammattikorkeakoulu) ja Miia Riihimäki (Outward Bound Finland). Podcastit lukevat Taija ja Maisa.

Avainsanat: alavalinta, tasa-arvo, sukupuoli, koulutusvalinta

Taustamusiikki: Feesound CC0: gregstermatic. Jazz Bass A 4.OGG
<https://freesound.org/people/gregstermatic/sounds/336674/>

Podcastien alustusten lähteenä on käytetty esimerkiksi:

Kaikissa jaksoissa

- Lahtinen, Jenni (toim.) 2019. ”Mikä ois mun juttu” – nuorten koulutusvalinnat sosialisaatiomaisemien kehyksissä: Purkutalkoot-hankkeen loppuraportti. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:68. ISSN 2342-6799. ISBN PDF 978-952-287-805-2.

Muuttuva työelämä

- Insinööriliitto 2020. Vastavalmistuneiden sijoittumistutkimus. Vuonna 2019 valmistuneet insinöörit. Saatavissa: <https://www.ilry.fi/wp-content/uploads/2020/09/Vastavalmistuneiden-sijoittumistutkimus-2019-tuloksia.pdf>
- Löyttyniemi 2013. Aikamatka arkeen: Työ. Yle Uutiset 18.01.2013. Saatavissa: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2013/01/18/aikamatka-arkeen-tyo>
- Pesonen 2020. Miksi on miesten ja naisten ammatteja? Vastaus löytyy hetkestä, jolloin naiset astuivat työmarkkinoille. Yle Uutiset 14.4.2020. Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-11244782>
- TAT 2021. Nuorten tulevaisuusraportti 2021: Nuorten työelämämaisemat. Saatavissa: https://www.tat.fi/wp-content/uploads/2021/05/2021_TAT-Nuorten-tulevaisuusraportti_tutkimusdiat.pdf
- Konetekniikan työn muutos: riveria.fi ja edusampo.fi
- Koskela 2013. Toisarvoista työvoimaa, ensiarvoisia kasvattajia. Koulutus, palkkatyö ja sukupuoli naistenlehdissä1966–1972. Kasvatus & Aika 8 2014:1, 70–82. Saatavissa: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=>

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

LAB University of
Applied Sciences

OUTWARD BOUND
FINLAND

rja&uact=8&ved=2ahUKEwis1PHBiZ_zAhXOpYsKHTzEA4sQFnoECACQAQ&url=https%3A%2F%2Fjournal.fi%2Fkasvatusjaaika%2Farticle%2Fdownload%2F68573%2F29860%2F&usg=AOVvaw2gumRQDjMJjRrkSj7wUDeP

Normit

- EIGE 2018. Study and work in the EU: Set apart by gender. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018. Saatavissa: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/92fb36e5-a67d-11e8-99ee-01aa75ed71a1>
- Niinistö, Kangasvieri & Björkstén 2020. Tästä voi joku loukkaantua. Yle.fi Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-11570381>
- OECD 2015. The ABC of Gender Equality in Education: Aptitude, Behaviour, Confidence. PISA, OECD Publishing. Saatavissa: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264229945-en>
- Heikkinen 2020. Monet pojat eivät koe koulua omaksi jutukseen – näillä keinoilla poikien koulumenestystä voitaisiin parantaa. Yle.fi Saatavissa: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2020/11/16/monet-pojat-eivat-koe-koulua-omaksi-jutukseen-nailla-keinoilla-poikien>
- Helkama ym. 2020. Johdatus sosiaalipsykologiaan. Helsinki: Edita.
- Suoninen ym. 2013. Arjen sosiaalipsykologia. Helsinki: Sanoma Pro.

Mielikuvat ja stereotypiat

- Karvonen 2005. Tietoyhteiskunnan mielikuvat ja todellisuus. Teoksessa Kasvio, Inkinen & Liikala (toim.). Tietoyhteiskunta: Myytit ja todellisuus, 21–41. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201406251897>
- Criado Perez, Caroline 2019. Näkymättömät naiset: näin tilastot paljastavat miten maailma on suunniteltu miehille. Helsinki: WSOY.

Kiinnostus ja kokemukset

- Microsoft 2017. Why Europe's girls aren't studying STEM. Saatavissa: <https://news.microsoft.com/europe/features/dont-european-girls-like-science-technology/>
- Naukkarinen & Ikonen 2018. Reaching out for girls. Raising interest and self-efficacy in engineering with 'girls only' workshops at a technical university. Proceedings of the 46th Sefi Annual Conference 2018. Saatavissa: <https://www.sefi.be/wp-content/uploads/2018/10/SEFI-Proceedings-2-October-2018.pdf>
- Eccles 2015. Gendered Socialization of STEM Interests in the Family. International Journal of Gender, Science and Technology 7:2. Saatavissa: <http://genderandset.open.ac.uk/index.php/genderandset/article/view/419/692>
- Master, Cheryan & Meltzoff 2016. Computing Whether She Belongs: Stereotypes Undermine Girls' Interest and Sense of Belonging in Computer Science. Journal of Educational Psychology 108:3, 424–437. Saatavissa: <https://doi.org/10.1037/edu0000061>
- Cheryan & Plaut 2010. Explaining Underrepresentation: A Theory of Precluded Interest. Sex Roles, 63:7-8, 475-488. <https://doi.org/10.1007/s11199-010-9835-x>

- SEGLI-hanke, Tanhua Inkeri 2019. Miksi sukupuoli vaikuttaa alavalintaan. Saatavissa: <https://www.kaikkienduuni.fi/miksi-sukupuoli-vaikuttaa-alavalintaan>.
- Kessels, U. 2015. Bridging the Gap by Enhancing Fit: How Stereotypes about STEM Clash with Stereotypes about Girls. *International Journal of Gender, Science and Technology*. Vol. 7 (2), 280-296. Saatavissa: <http://genderandset.open.ac.uk/index.php/genderandset/article/view/392>
- Rommes, Overbeek, Scholte, Engels & De Kemp 2007. 'I'm Not Interested In Computers': Gender-based occupational choices of adolescents. *Information, Community and Society* 10:3, 299-319. Saatavissa: <https://doi.org/10.1080/13691180701409838>
- Vainionpää, Iivari, Kinnula & Zeng 2020. "IT is not for me -Women's Discourses on IT and IT Careers". *Research Papers*. 39. Saatavissa: https://aisel.aisnet.org/ecis2020_rp/39

Epätasa-arvoinen kohtelu

- Men in Nursing Education Mapping Educational Practices and Student Experiences in Iceland, Denmark, and Norway 2019. Saatavissa: <https://nikk.no/wp-content/uploads/2020/05/2019.07.26-Project-report-Men-in-Nursing-Education.pdf>
- Souto 2014. "Kukaan ei kysy, mitä mulle kuuluu": koulutuksen keskeyttäjät ja ammatilliseen koulutukseen kuulumisen ehdot. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ELE-1779995>
- Teräsaho, M. & Närvi, J. (toim.) Näkökulmia sukupuolten tasa-arvoon: Analyysija tasa-arvobarometrasta 2017. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinninlaitos (THL). Raportti 6/2019. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-314-4>
- Attila, Pietiläinen, Keski-Petäjä, Hokka & Nieminen (toim.) 2018. Tasa-arvobarometri 2017. Sosiaali- ja terveysministeriö: Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 8/2018. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3932-5>
- Opetushallitus 2018. Ammatillisen koulutuksen läpäisyn määrällisen seurannan selvitys lukuvuodelta 2016–2017. Raportit ja selvitykset 2018:2. <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/ammatillisen-koulutuksen-lapaisyn-maarallisen-seurannan-selvitys-lukuvuodelta-2016-2017.pdf>
- Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 8.8.1986/609, Työsopimuslaki 26.1.2001/55, Perusopetuslaki 26.1.2001/55